

Najlepšie Vianoce

„No tak oci, pohni sa“ pobádala otca a nervózne prešľapovala z nohy na nohu. Prečo mu to vždy tak dlho trvá? „Ale pokoj Danko, sneh nám nikam neujde“ usmial sa. „Ale kým sa ty obuješ, už sa aj všetok roztopí“ naliehala ďalej. Otec neodpovedal a ďalej sa venoval svojim topánkam. Dostala nápad. „Tak ja pôjdem, a ty ma dobehneš.“ „Nie“ zamietol rázne. „Dobre vieš, že cez cestu nemôžeš chodiť sama. A už vôbec nie v zime. Na ceste je ľad, autám sa šmýka.“ Zvesila hlavu, ale neprotestovala. Vedela, že to nemá zmysel. Naraz zacítila lahodnú vôňu kapustnice, šíriacu sa z kuchyne. Nechala otca bojovať s kabátom a precupkala na druhú stranu chodby. Opatrne nazrela do miestnosti a pozorovala mamu, ako sa zvráta pri sporáku. Teraz cítila už aj medovníky, ktoré sa dopekali v rúre. Možno keby ešte chvíľku počkali, dostali by nejaké na cestu. Vtom si ju mama všimla a usmiala sa na ňu. „No čo ty tu? Myslela som, že ste už išli.“ Danko sa obzrela cez plece. „Nie, ocko sa ešte stále oblieka.“ Mama len pokrútila hlavou. Potom si poutierala ruky do zástery a otočila sa k synovi, ktorý sedel potichu v kresle za ňou. Pred sebou mal miskú, z ktorej ho popri varení krmila. Nabrala lyžičku a opatrne mu ju vložila do úst. Potom mu podbradníkom poutierala kúsky, ktoré nestihol prehltnúť. Danku to najskôr prekvapilo, no potom pocítila hnev nad tou nespravdnosťou. Vošla do kuchyne, hoci vedela, že mama nemá rada keď niekto vstupuje obutý do izby. „Ako to, že Samo jesť môže a ja nie? Povedala si, že až do večera budeme všetci o hlade. Tak prečo nie aj on?“ Mama sa na ňu opäť usmiala a pohladila ju po líci. „Ale Danko. Ty to predsa vydržíš, si už veľká.“ „Aj on je veľký, aj on by to mal vydržať.“ Mama pozrela na chlapca. „Predsa nebudeš bračkovu závidieť trochu kaše.“ Až teraz si Danko uvedomila, čo v tej miske je. Bola to hnusná krupicová kaša. Tá sa predsa neje za odmenu, ale za trest. Teraz bola rada, že nie je na Samovom mieste, a už sa naňho ani trochu nehnevila. Ale nemohla to povedať nahlas pred mamou, tak sa bez slova otočila a vrátila sa na chodbu za otcom.

„Rozviazala sa mi šnúrka“ skonštatovala pri pohľade na topánky. „Tak si ju zaviaž.“
„Nemôžem, mám úplne zmrznuté ruky. Vôbec si necítim prsty.“ Otec si kľakol na koleno a po niekoľkých sekundách vytvoril dokonalú mašličku. Stiahol jej mokré rukavice a strčil si ich do vrecka. Potom jej pritlačil drobné rúčky k sebe a schoval ich do svojich mohutných dlaní. Danka okamžite pocítila teplo a mravčenie v končekoch prstov. Otec si pár krát priložil dlane k ústam a silno do nich vydýchol celý obsah pľúc. „Je to lepšie?“ „Áno.“ „Tak pôjdeme domov. Maminka nás už bude čakať.“ „A teta tiež!“ vykrikla, keď si spomenula, že dnes má prísť aj teta Lenka. Schytila otca za ruku a dychtivo ho ťahala domov.
Teta bola skvelá. Bola to mamina mladšia sestra, a Danka ju zbožňovala. Bola úplne iná ako mama, neustále bola veselá a plná energie. Často u nej trávila prázdniny. Teta ju vždy napchávala sladkosťami a dovoľila jej používať svoje líčidlá. Bolo to ich malé tajomstvo. Keby sa to mama dozvedela, už by ju tam nikdy nepustila. A teraz mala k nim prísť na celé sviatky. Budú chodiť každý deň von. Budú sa guľovať a stavať snehuliaka. Možno sa im podarí presvedčiť aj mamu, aby šla s nimi. A vezmú aj Samka. Často vonku nechodil, ale teraz určite pôjde. Toto budú tie najlepšie Vianoce.

Sotva si strhla z nôh topánky, vrútila sa do izby volajúc „Kde je teta Lenka? Už je tu?“
Mama vystrčila hlavu z kuchyne. „Nie, ešte neprišla. Povedala som jej, aby sa ponáhľala, ale asi ju niečo zdržalo.“ „Och“ sklopila pohľad a sadla si na pohovku. Naozaj dúfala, že tu už na ňu bude čakať. Kým boli von, mama už stihla poupratovať v izbe a prestrieť stôl. Svetielka na stromčeku boli zapojené do zásuvky a hrali všetkými farbami. To Danke trochu zdvihlo náladu. No, tak teta príde trochu neskôr, to nejako vydrží. Jej pozornosť upútali farebné krabice pod stromčekom. To jej pripomenulo, že by mala vytiahnuť svoje darčeky, a rozbehla sa do svojej izby.

Keďže mala iba sedem rokov, miesto kupovania darčeky vyrábala, ale nikomu to nevadilo. Mama vždy hovorila, že nezáleží na cene darčeka, ale na tom, že je od srdca. Ľahla si na brucho a vliezla pod posteľ. Darčeky zasunula až ku stene, aby ich mama pri upratovaní neobjavila. Našťastie boli všetky. Ten najväčší bol pre tetu. Vzala ich opatrne do náruče a odniesla ich k ostatným pod stromček.

Sedela na mäkkom koberci v obývačke s tvárou takmer prilepenou k obrazovke televízora. Dávali Mrázika, a práve sa blížila jej obľúbená scéna. Keď Ivan prišiel k ježibabinej chalúpke, vyskočila na nohy. Musela mu pomôcť. Spolu s Ivanom dupkala nohou na podlahu a vykrikovala zároveň s ním „Ku mne čelom, k lesu chrptom!“ Vedela, že sa to vždy podarí len vďaka nej. Keby Ivanovi nepomáhala, ježibaba by vyhrala, a na to nechcela ani pomyslieť. Ale nikomu sa s tým nezdôverila. Dospelí to nechápali, neverili by jej. Bolo to ďalšie drobné tajomstvo, ktoré patrilo iba jej. Obzrela sa cez plece. Samko sedel bez pohnutia a s otvorenými ústami hľadel na obrazovku. Nedalo sa však rozoznať, či naozaj vníma dej, alebo ho len zaujali farebné obrázky. Usadila sa späť na koberec. Z kuchyne sa ozval hlas „Danka, choď si umyť ruky, za chvíľu budeme večerať.“ „Ale veď tu ešte nie je teta.“ Mama vošla do izby. „Ja viem moja, ale už je veľmi neskoro. Myslím, že Lenka už dnes nepríde. Zrejme jej do toho niečo prišlo.“ „Tak jej zavolaj.“ „Už som to skúšala. Má vypnutý mobil. Ozvem sa jej neskôr.“ Danka odula pery. „Ale ja chcem aby tu bola. Mám už pre ňu darček.“ „Dáš jej ho zajtra.“ „Fajn. Ale nemôžeš s večerou počkať? Rozprávka ešte neskončila.“ „Tak dobre. Ale neseď tak blízko obrazovky, pokazíš si oči. Choď si sadnúť do kresla.“ „Ale potom nič neuvidím“ protestovala. „Nebudeš predsa sedieť na zemi. Na to máme gauč.“ „Ale mne je lepšie tu.“ „Daniela!“ Danka neochotne vstala a presunula sa k pohovke. Vedela, že keď ju mama takto osloví, tak to myslí vážne. Hľadela na obrazovku, ale rozprávku už takmer nevnímala. Nemohla sa sústrediť, neustále jej myšlienky odbiehali k tete. Ako jej to mohla urobiť? Čo môže byť dôležitejšie, ako sľub že príde, ktorý jej dala?

Pri štedrovečernom stole bolo nezvyčajne ticho. Mama sa chvíľami potichu prihovárala Samkovi, otec jedol mlčky. Keby tu bola Lenka, bolo by oveľa veselšie. Danka sa prstami prehrabávala v rybe a vyberala z nej kosti. Teraz bratovi dosť závidela, pretože jemu ich vyberala mama. Potom mu ešte mäso nadvila na jemno a zmiešala ich s hrachovou kašou, aby sa mu lepšie prehítalo. Danka musela jesť celý hrášok. Vedela, že chuťovo je to rovnaké, ale išlo o princíp. „Prečo musí mať ryba kosti?“ namrzene sa spýtala otca, keď sa snažila zbaviť jednej, ktorá sa jej prilepila na prst. „Každé zviera ich má. Bez nich by sa nemohli vôbec hýbať. Aj ty máš predsa kosti.“ „Ale mňa nikto neje.“ Otec sa usmial a vzal jej tanier spod nosa. „Tak vydrž, ja ti ich vyberiem.“ Kým čakala, pozorovala druhú stranu stola. Mama sa svojho jedla takmer nedotkla, a ani sa takmer nezapájala do všeobecného hovoru. Celý večer sa venovala synovi. Neustále sa mu prihovárala, a krmila ho rybacohrachovou kašou. Danka sa niekedy divila, ako sa vôbec môže najesť. Takmer všetko, čo mu mama vložila do úst, mu z nich vypadlo. Nevedel poriadne žuť ani prehítať.

Vo vedľajšej izbe zazvonil telefón. Otec pozrel na mamu „Petra, mohla by si to zdvihnúť?“ Tá práve sústredene vkladala Samkovi do úst ďalšiu lyžičku a nevnímala ho. „Petra.“ Žena naňho vyčítavo pozrela. „Nevidíš, že ho práve krmím? Prečo to nezdvihneš ty?“ „Ja mám mastné ruky.“ „Ale ja teraz tiež nemôžem“ ohradila sa a utrela chlapcovi ústa. Otec sa zamračil, ale vstal a obzrel sa po suchej servítke. Danka mu hneď podala svoju. „Ďakujem“ povedal, a vyšiel z miestnosti. Nahla sa ponad stôl a vzala si svoj tanier. Skúmavo hľadela na kapra. Vyzeralo to, že otec odviedol dobrú prácu. Nevidela žiadnu kostičku, tak sa s chuťou pustila do jedenia. Ryba už bola takmer studená, ale jej to nevadilo. Bola taká vyhladovaná, že by zjedla čokoľvek, dokonca aj krupicovú kašu. Po chvíli za sebou postrehla pohyb. Zvrtla sa a zbadala otca. Nehybne stál s mobilom v ruke. „Kto volal?“ spýtala sa. „Ale nikto.“ Pomaly prešiel ku svojej stoličke a sťažka na ňu dosadol. Na svoj tanier ani nepozrel. „Ocko, vychladne ti to.“ „To nevadí.“ Danka hľadela do jeho tváre. Vyzeral akosi inak, a ona pocítila nepokoj.

„Si v poriadku ocko?“ „Ale samozrejme. Jedz.“ Znova sa pustila do ryby, ale teraz jej už vôbec nechutila.

„Petra, mohla by si na chvíľku?“ „Čože?“ zodvihla hlavu. „Pod', prosím na chvíľu vedľa.“ „Stalo sa niečo?“ Otec preskočil pohľadom na dcéru, a potom späť na manželku. „Nie tu.“ Mama tiež pozrela na Danku, potom položila lyžičku a vstala. Obaja zamierili na chodbu. „Čo sa deje?“ vyzvedala Danka. „Ale nič. Ty zostaň tu“ prikázal otec a s mamou sa zavreli do svojej spálne. Danka a Samko ostali v jedálni sami. Pozrela na brata. Ten len ďalej uprene pozoroval plamienok sviečky na stole. Danka začula tlmené hlasy rodičov. Horela túžbou dozvedieť sa , čo sa stalo. Na druhej strane však nechcela porušiť otcov príkaz. Chvíľu sa neisto vrtela na mieste a snažila sa všemožne zamestnať svoju pozornosť, nakoniec však zvedavosť vyhrala. Pomaly vyšla na chodbu. Po špičkách prešla ku dverám a pritísila na ne ucho. To, čo počula ju zarazilo. Mama plakala. Ozval sa otcov tichý hlas. „Povedali, že išla prirýchlo a dostala šmyk. Aspoň sa veľmi netrápila, zomrela okamžite.“ Danka sa doslova nalepila na dvere. O kom to hovoria? „Za to...môžem ja“ hovorila mama pomedzi vzlyky. „Ja som jej povedala, aby sa neopovážila meškať.“ „Nebola to tvoja vina“ utešoval ju otec. „Vždy som vravel, že jazdí prirýchlo, ale nikoho nepočúvala. S tebou to nemalo nič spoločné.“ Danka sa odtiahla od dverí a neveriacky na ne hľadela. O tete Lenke predsa ocko vždy vravel, že jazdí rýchlo. Vari len teraz nehovorili o nej? Srdiečko sa jej prudko rozbúchalo a znova sa prilepila uchom na dvere. Naťahovala uši. Potrebovala sa uistiť, že sa mýli. Ale za dverami bolo ticho. Len občas začula, ako mama poťahuje nosom. Trvalo to snáď celú večnosť. Danka mala nesmiernu chuť vrútiť sa do izby a spýtať sa, či hovoria naozaj o jej tete. Zadržal ju len strach, že by to mohla byť pravda. A tiež vedela, ako sa rodičia hnevajú, keď ich ruší pri rozhovore. Konečne sa váhavo ozval otec. „Viem ,že teraz takéto veci riešiť nechceš, ale musíme myslieť aj na to.“ „Čo...čo ako?“ vyjachtala mama. „No, čo s deťmi. Vieš, kým vybavíme všetky tie veci ohľadom...no pohrebu a tak.“ Mama bola ticho, a otec dodal „Myslel som hlavne Samka.“ „Čo myslíš?“

„No, možno by bolo lepšie, keby pri tom nebol. Bude to veľa zhonu a práce, pre nás všetkých to bude náročné. Teda, možno by bolo lepšie, keby sa oňho na chvíľku staral niekto iný, aby bol mimo toho chaosu.“

„Je to predsa tvoj syn. To sa ho chceš len tak zbaviť?“ rozhorčene sa pýtala mama. „Nič také som nikdy nepovedal. Len tvrdím, že by mu možno prospelo, keby teraz strávil určitý čas mimo domu. Aj nám dvom.“

Danka začula matkine vzlyky. „Ja sa ho nevzdám.“ „Nehovorím predsa, že sa ho vzdáme. Ale teraz naňho nebudeme mať dost' času. Budeme mať dost' starostí s papierovaním, a tiež s Dankou. Vieš predsa, ako mala tetu rada. Budeme sa teraz musieť venovať hlavne jej, pomôcť jej to prekonať. Samka predsa budeme môcť vidieť kedykoľvek.“ „To ho môžeme aj tu. Toto je predsa jeho domov. Milujeme ho, a dobre sa oňho staráme“ „Aj v ústave by sa oňho dobre starali. Sú to profesionálni ošetrovatelia. A keby mal opäť nejaké problémy, lekári by boli hneď po ruke.“ „To je mi jedno, ja ho chcem pri sebe. Ak ti prekáža, budem sa oňho starať sama.“ „Dopekla! Nerob zo mňa takú bezcitnú osobu. Nie som zlý otec. Boh vie, že obe svoje deti milujem. Ale aj ja som len človek. Potrebujem si trochu oddýchnuť, my obaja. Celých štrnásť rokov sa oňho staráme, dvadsaťštyri hodín denne. Ale ja som už vyčerpaný. To je nad každého sily. Nech si ľudia hovoria o nás čo chcú. Tí, čo sa nikdy nestarali o takto postihnuté dieťa to nepochopia, nevedia ako to fyzicky a psychicky vyčerpáva. Ale nemajú právo nás odsudzovať. Aj my si musíme občas oddýchnuť. A ústavná starostlivosť je najlepšie možné riešenie. Nerobí to z nás žiadne beštie.“

Danka počúvala so zatajeným dychom. Nerozumela všetkému, ale chápala, že sa deje niečo zlé. Samko pôjde do ústavu. Nevedela, čo presne to znamená, ale to slovo znelo hrozivo. Jej brat bol v nemocnici často, ale vedela, že toto je niečo iné. Jednoducho ho chcú poslať preč, pretože naňho nebudú mať dost' času. Budú totiž zariaďovať pohreb. Pohreb jej tety Lenky! Danka sa zviezla na zem a pustila sa do plaču.

Ešte pred pár dňami s ňou volala, a teta jej sľubovala, že určite príde. A teraz je mŕtva. Danka už nebola úplne malá, chápala význam toho slova. Vedela, že teta neodišla na dlhý výlet, ako jej povedali rodičia, keď im pred pár rokmi zomrel psík. Otočila hlavu a pozrela do jedálne. Samko stále sedel vo svojom vozíčku pri stole a pozoroval farebné ozdoby na ňom. Teta je preč, a teraz pôjde preč aj jej braček. Vstala a rozbehla sa k nemu. „Nechcem, aby si aj ty odišiel Samko“ zvolala a hodila sa mu okolo krku.

Bola hlboká noc, v celom byte bola tma. Jediným zdrojom svetla boli drobné svetielka na stromčeku. A pod nimi ležalo schúlené dievčatko. Ležalo medzi hromadou nerozbalených darčiekov. Danka hľadela na sviečičky nad sebou a cítila teplé pramienky slz na lícach. Keď rodičia vyšli z izby, robila všetko preto, aby im ich rozhodnutie vyhovorila. Nezaujímalo ju, čo hovorili. Prosila ich, kričala, dokonca hodila svoj tanier s večerou o zem. Nepomohlo to. Hneď po sviatkoch odvezú Samka do niektorého vybraného ústavu. Budú sa oňho starať cudzí ľudia, a on tam bude úplne sám. Zo svetielok ju rozboleli oči, a tak otočila hlavu a pozrela na kôpku krabíc v červenom baliacom papieri. Niekoľko týždňov snorila po všetkých skriniach. Vždy, keď ich objavila, druhý deň záhadne zmizli a objavili sa na inom mieste. Tak veľmi sa vtedy na tie darččky tešila, a teraz ich nenávidela. Ani netúžila zistiť, čo v nich je. Mala chuť ich všetky jednoducho povyhadzovať z okna. Áno, to aj neskôr urobí. Boli medzi nimi totiž aj tie pre tetu. Od mamy a ocka, a ten najväčší od nej. Ale teta si už po nich nikdy nepríde. Už totiž nepríde nikdy, hoci jej to sľúbila. Toto mali byť tie najlepšie Vianoce...

Podakovanie

Milí čitatelia, ďakujem že ste si našli pár minút na toto drobné dielo. Dúfam, že sa Vám páčilo.

Vaše komentáre a pripomienky si rada prečítam na svojej mailovej adrese

tondrova.jana@gmail.com

